

Huvudman

Bergs kommun
bergs.kommun@berg.se

Beslut

Datum 2026-04-28

Dnr SI 2025:6068

Sida **1 (8)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Rätans skola i Bergs kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 29 oktober 2025

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Bergs kommun att senast den **31 augusti 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om ange huvudmannens namn inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Bergs kommun ska vidta följande åtgärder

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet får det. Rektorn ska dokumentera hur många elever som bedöms vara i behov av studiehandledning på modersmålet från datum för detta beslut till och med den 31 augusti 2026, hur många elever som ges studiehandledning på modersmålet samt en beskrivning av hur eleverna får studiehandledning på modersmålet (5 kap. 4 § skolförordningen [2011:185]).

Om ärendet

Skolinspektionen har under hösten 2025 genomfört en tillsyn av Rätans skola i Bergs kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande mottagande och undervisning av nyanlända elever, garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar, särskilt stöd, frånvaro och arbetet mot kränkande behandling.

Skolinspektionen har den 29 oktober 2025 beslutat att förelägga Bergs kommun senast den 27 mars 2026 vidta åtgärder för att avhjälpa brister

rörande mottagande och undervisning av nyanlända elever, extra anpassningar, särskilt stöd, frånvaro och arbetet mot kränkande behandling.

Bergs kommun har den 26 mars 2026 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Huvudmannen har vidare inkommit med kompletterande redovisning i april 2026.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Bergs kommun har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Föreläggande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i tidigare beslut att det var en brist att det fanns elever som inte fick studiehandledning på modersmålet trots att eleverna bedömdes vara i behov av det.

Av huvudmannens redovisning och i en skriftlig komplettering från rektorn framgår att det finns sex elever vid skolan som bedöms vara i behov av studiehandledning på modersmål. Eftersom skolan inte har tillgång till studiehandledare på modersmålet ges eleverna studiehandledning på svenska och engelska av lärare och speciallärare samt genom digitala verktyg på elevernas modersmål. Oftast sker handledningen en till en med specialläraren. Eleverna får ordlistor och texter översatta till sina hemspråk, men föredrar ofta engelska. Rektorn uppger vidare att eftersom alla elever med annat modersmål på skolan förstår och gör sig förstådd på engelska eller svenska fungerar det bra att handleda eleverna på svenska eller engelska.

Huvudmannen uppger i en skriftlig komplettering att vid behov av studiehandledning på modersmål stämmer rektorerna inom kommunen av med varandra kring vilka behov som finns. Om kompetensen inte finns annonseras det om behovet. Huvudmannen kan dock inte uppge om det har annonserats efter studiehandledare på modersmålet i det aktuella fallet.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum

men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan utredningen framgår att det finns sex elever som bedöms vara i behov av studiehandledning på modersmålet. Eleverna ges stöd genom digitala hjälpmedel samt genom stöd på svenska eller engelska tillsammans med specialläraren. Av redovisningen framgår vidare att det bedöms fungera bra att handleda eleverna på svenska eller engelska eftersom eleverna behärskar något av dessa språk. Vidare framgår att huvudmannen inte vet om det har annonserats efter studiehandledare på modersmål.

Även om de aktuella eleverna ges olika former av stöd både digitalt och tillsammans med speciallärare konstaterar Skolinspektionen att eleverna inte ges studiehandledning på modersmål på sådant sätt som avses i skolförordningen. En elev som bedöms vara i behov av studiehandledning på modersmålet ska få det. Att eleverna inte får studiehandledning på modersmålet utgör därmed fortsatt en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Bergs kommun verksamhet vid Rätans skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiehandledning på modersmålet. Det finns därför skäl att förelägga Bergs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Mottagande och undervisning av nyanlända elever

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i tidigare beslut att det fanns brister i skolans mottagande och undervisning av nyanlända elever. Bristerna gällde avsaknad av kartläggning av nyanlända elevers kunskaper.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan kompletterat kartläggning av nyanlända elevers kunskaper för de elever som tidigare

mottagits vid skolenheten. I kompletterande mejl från rektorn framgår att skolenheten från september 2025 till mars 2026 inte mottagit någon ny nyanländ elev i verksamheten.

Rättslig reglering

Definition av nyanländ elev

Med nyanländ avses i denna lag den som

1. har varit bosatt utomlands,
2. nu är bosatt i landet, och
3. har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år.

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet. Som bosatt utomlands anses den som inte anses bosatt i landet enligt 29 kap. 2 § (3 kap. 12 a § skollagen).

Kartläggning av nyanlända elevers kunskaper

En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Om det behövs ska en sådan bedömning göras även för en elev som 1. har varit bosatt utomlands och som har påbörjat sin utbildning här senast vid höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år, eller 2. efter skolgång i Sverige har varit bosatt utomlands och därefter har återvänt till Sverige för att återuppta sin utbildning här. Rektorn ansvarar för att bedömningar görs enligt första och andra styckena. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om underlag för sådana bedömningar (3 kap. 12 c § skollagen).

En bedömning enligt 12 c § ska göras skyndsamt. För en nyanländ elev och för en elev som avses i 12 c § andra stycket 2 ska bedömningen göras i sådan tid att beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp kan fattas enligt 12 e §. För en elev som avses i 12 c § andra stycket 1 ska bedömningen göras senast inom två månader från det att eleven har tagits emot inom skolväsendet i någon av de skolformer som anges i 12 b §. Resultatet av en bedömning enligt 12 c § ska beaktas vid beslut enligt 12 e och h §§, upprättande av individuell studieplan enligt 12 g § och bedömning av behov av studiehandledning på modersmålet enligt 12 i § samt vid övrig planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden (3 kap. 12 d § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i tidigare beslut att det fanns brister i att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd samt innehåll i beslut om enskild undervisning.

Av huvudmannens redovisning framgår att nya rutiner för att tydliggöra rutinen kring särskilt stöd har upprättats. Inför varje läsårsstart kommer personalen att ha en genomgång av rutinerna. Av skriftlig komplettering från rektorn framgår att det i de uppdaterade rutinerna framgår skillnaderna mellan extra anpassningar och särskilt stöd samt att detta också tas upp på elevhälsoträffar.

Av huvudmannens redovisning framgår att det under perioden september till november 2025 har inkommit tre anmälningar om särskilt stöd. För varje anmälan har därefter en utredning om behov av särskilt stöd inletts. Vidare har en frånvaroutredning inletts, vilken senare medförde att även en utredning om särskilt stöd startade. Av de sammanlagt fyra utredningarna om särskilt stöd som genomförts under aktuell period har tre ärenden resulterat i att ett åtgärdsprogram har upprättats. I ett ärende tog rektorn beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram.

Vidare framgår av huvudmannens redovisning att det för närvarande inte finns någon elev på skolan som ges enskild undervisning. Den elev som, enligt Skolinspektionens tidigare beslut, gavs enskild undervisning går inte längre kvar på skolan.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se

till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen (3 Kap. § 9 skollagen).

Om det finns särskilda skäl, får ett beslut om åtgärdsprogram för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till (3 kap. 11 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i tidigare beslut att det fanns brister i skolans arbetet med att utreda elevers frånvaro.

Av huvudmannens redovisning framgår skolans personal fått en genomgång av skolans rutiner rörande hantering av frånvaro. Det är mentorn som ansvarar för att genomföra en inledande kartläggning av orsakerna till elevens frånvaro. Därefter är det speciallärare eller specialpedagog som genomför en utökad kartläggning av elevens frånvaro. Både eleven och elevens vårdnadshavare är delaktiga i kartläggningarna. Vid varje möte med elevhälsoteamet går personalen igenom elevernas frånvaro.

Under perioden den 29 oktober 2025 till den 27 mars 2026 har det genomförts tre frånvaroutredningar. Skolinspektionen har tagit del av dessa utredningar och av utredningarna framgår elevernas frånvaro i procent, orsakerna till elevens upprepade eller längre frånvaro, samt vilka åtgärder som ska vidtas för att öka elevernas närvaro. Vidare framgår att eleven och elevens vårdnadshavare har varit delaktiga.

Rättslig reglering

En elev i förskoleklassen eller grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande (7 kap. 17 § skollagen).

Om en elev har upprepade eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Arbetet mot kränkande behandling**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Skolinspektionen bedömde i tidigare beslut att det fanns brister i skolans arbete mot kränkande behandling. Av utredningen framkom att skolpersonal inte anmälde alla fall av kränkande behandling till rektorn.

Av huvudmannens redovisning framgår att arbetsgången för när skolpersonal ska anmäla kränkande behandling till rektorn har förtydligats. Under perioden den 29 oktober 2025 till den 27 mars 2026 har en anmälan om kränkande behandling inkommit till rektorn. Av anmälan framgår bland annat vad som har skett och vem som upprättat anmälan. Vidare framgår att rektorn initierat en utredning och att denna sedan avslutats samt att huvudmannen godkänt utredningen.

Rättslig reglering

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med

verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Lisa Naudot Bergh

Beslutsfattare

Signerat av: Lisa Naudot Bergh

X Jasmine Johansson

Föredragande

Signerat av: Jasmine Johansson